

Rezumat

Metodologia de cercetare, bazată pe abordarea axiologo-informațională, în studiul armonios al elementelor naturale și istorico-culturale, au permis să identificăm o serie de categorii de elemente, argumentând rolul lor ca markeri în apariția și dezvoltarea peisajelor culturale. În cadrul acestor categorii de elemente se includ:

- elementele **naturale** (rezervații științifice, rezervații peisagistice, rezervații naturale, monumente geologice și paleontologice, monumente botanice, hidrologice, arii cu management multifuncțional);
- elemente ale **patrimoniului arheologic** (conform cronologiei și specificului culturilor din diferite epoci - epoca paleoliticului, epoca mezoliticului, epoca eneoliticului și neoliticului, epoca bronzului și epoca fierului);
- elemente ale **așezărilor umane** (înființarea cărora, în aspect spațio-temporal, permite să evidențiem etapele de constituire și individualizare a peisajelor culturale, deoarece în așezările umane se desfășoară majoritatea activităților materiale și spirituale ale populației);
- elemente **istorico-culturale** (conace boierești, complexe monastice, biserici, clopotnițe, cimitire, muzee, cetăți, monumente comemorative etc).

Integrarea acestor categorii de elemente s-a realizat într-o bază de date informaționale geo-spațiale prin intermediul Sistemului informațional geografic (SIG), tratat prin conceptul informațional-axiologic. În elaborarea geodatabasei referitoare la elementele menționate au fost identificate straturile tematice. Fiecare strat tematic se evidențiază printr-o caracteristică care îl identifica. Toate componentele sunt considerate drept obiecte spațiale. Prin urmare fiecare component are o localizare pe harta și are asociat un tabel de atribute, ce reprezintă legătura cu baza de date, cu informații referitoare la elementele naturale și culturale. Baza de date geografice permite reprezentarea cartografică a elementelor, generând diverse hărți digitale în baza cărora pot fi evaluate caracteristicile cantitative/calitative ale componentelor. Analiza seriilor de hărți generate, au permis să realizăm o diferențiere a peisajelor culturale în limitele teritoriului Republicii Moldova.

Diferențierea peisajelor culturale s-a realizat în corespundere cu anumite criterii (particularități naturale comune ale unităților peisajere culturale (UPC); compactitatea - accesibilitatea zilnică a populației; prezența limitelor teritoriale durabile; prezența și accesul la căile de comunicație; particularități istorico-culturale identice; anul atestării documentare a localităților, etc.) și de interacțiunea factorilor istorico-politici, socio-economici, etno-demografici și mediului geografic - ca suport de manifestare a factorilor nominalizați.

Prin suprapunerea tuturor elementelor indicatoare pe aceeași bază cartografică, s-a constatat o concentrare a elementelor-indicatoare în limitele *așezărilor umane* - structuri integre cu monumente, căi de transport, parcuri, edificii religioase, muzee etc. - ce conturează *unitățile peisajere culturale*. Complexul acestor structuri spațiale cu relațiile existente între elementele lor constituie peisajele culturale. Peisajele culturale au fost nominalizate în dependență de vechimea și durabilitatea așezărilor umane, de numărul elementelor-indicatoare în unitățile delimitate.

Regionarea acestor structuri s-a realizat prin delimitarea unor complexe peisajer-culturale durabile cu caracteristici specifice, ca rezultat al interacțiunii naturii și societății ce nu depășesc câțiva km², în care așezărilor umane le revine rolul de catalizator în majoritatea activităților materiale și spirituale ale populației. Diferențierea unităților taxonomice s-a realizat după anumite semne distincte, evidențiid: unități peisager-culturale, peisaje culturale și raioane peisager-culturale.

Pentru optimizarea și valorificarea durabilă a peisajelor culturale ar fi necesar de luat în considerație unele recomandări: reabilitarea elementelor componente ale peisajelor culturale; revitalizarea meșteșugurilor, obiceiurilor și tradițiilor în cadrul peisajelor culturale; sporirea gradului de atractivitate a peisajelor culturale prin îmbunătățirea infrastructurii în valorificarea turistică a lor; promovarea unor acțiuni de conștientizare a autorităților și comunității locale în scopul conservării, integrării peisajului în politicile de amenajare a teritoriului; inventarierea și pașaportizarea elementelor componente ale peisajelor culturale; valorificarea elementelor peisajelor culturale.

Analiza spațială a peisajelor culturale prin tehnologiile Sistemelor Informaționale Geografice și conceptul informational-axiologic reflectă interconexiunea dintre sistemele de populare a teritoriului și cele ale elementelor patrimoniului național, oferind posibilitatea de aplicare a principiului dezvoltării durabile atât asupra teritoriului cât și asupra patrimoniului, pentru a produce beneficii culturale și progres socio-economic.

Pentru a pune în aplicare acest concept este necesar ca politica de amenajare a teritoriului, precum și cea care vizează protecția mediului, să integreze și conservarea peisajului cultural astfel încât să rezulte un ansamblu unitar care să răspundă în același timp necesităților culturale, sociale și economice ale comunităților umane. Peisajele culturale de pe teritoriul Republicii Moldova au o importanță deosebită în aspect științific, istorico-cultural și turistic, fiind considerate în același timp și resurse turistice importante, care ar putea contribui la susținerea unei dezvoltări durabile.